

SİMİT ve PEYNİR'le "BİLİM İNSANI ÖYKÜLERİ"

Giovanni
Domenico
Cassini

(1625 - 1712)

Yazan ve Çizen:
Bilgin Ersözlü

Yıl 1635.
Bulutsuz bir
Akdeniz gecesinde,
İtalya'nın Fransa
sınırında bir
kent olan
Perinaldo'dayız.
Küçük Giovanni Cassini
evlerinin bahçesindeki
çimlere uzanmış,
gökyüzündeki
yıldızlara bakıyor.

Gezegenler, yıldızlar...
Kim bilir ne uzaklar...
Gökyüzünde ne çoklar...
Ne dersin Mars, saymaya başlasak
sabaha kadar bitirebilir
miyiz sence?

Bu tip konular
Mars'ın pek ilgisini çekmiyor
anlaşılan!

Eh, sahibi kaç saattir
gökyüzüne bakıyor kim bilir. Uykusu
gelmiş köpekçiğin. Baksana, gözleri
kapandı kapanacak...

Bak Mars,
tepemizdeki Büyükaçı Takımyıldızı.
Şuradaki takımyıldızın adı Avcı.
Onun hemen altındakiyse...
Neydi onun adı?
Hah! Tavşan
Takımyıldızı!

Hav, hav!

Ha ha!
Gördün mü Peynir?
Tavşan deyince nasıl da
kulaklarını dikti Mars!

Aa evet!
Bu Mars av köpeği
anlaşılan.

Giovanni!
Gökyüzü kaçmıyor oğlum,
geç oldu, hadi eve gelin
artık.

Annem haklı Mars.
Yıldızlar yarın gece de
burada olacak nasıl olsa.
Hadi gidip uyuyalım...

Geliyoruz
anneciğim.

Mars, Mars!
Tut oğlum! Tut,
tut, tut!

Uğraşma köpeklerle
Simit ya! Yazık değil mi
hayvancağıza? Bırak gitsin
uyusun.

Giovanni Cassini okulda matematik dersinde çok başarılıdır...

Aferin sana Giovanni.
Matematik konusunda çok iyisin.
Bu konuya yoğunlaşırsan ileride iyi
bir matematikçi olabilirsin.

Hımm! Gökbilim de
senin için uygun bir seçim olabilir;
gökcisimleriyle ilgili hesaplamalarda
matematik çok işine yarar.

Merak etmeye başladım,
Giovanni Cassini gökbilimle
ilgili neler yapacak acaba?

Sağ olun öğretmenim.
Ama ben ileride gökyüzüyle
ilgili bir işle uğraşmak
istiyorum.

Dur bakalım,
göreceğiz.

Giovanni Cassini gökyüzü
üzerine o döneme dek yazılmış
ne varsa okur. Yaptığı
gözlemlerle de öğrendiklerini
pekiştirir.

On dokuz yaşına geldiğinde,
Cassini'nin bu konularda
ne kadar bilgili olduğunu
fark eden gökyüzüne ve
gökcisimlerine meraklı bir
senatör ona bir teklifte
bulunur. Bu teklif,
hem bilim insanının yaşamını
hem de bilim tarihini
değiştirecektir...

Gökcisimleri benim de çok ilgimi çekiyor Bay Cassini. Gelin görün ki artık yaşılanıyorum. Sizse genç ve heveslisiniz. Yeni kurduğumuz gözlemevindeki ekibimize katılmanızdan memnun olacağımı bilmenizi isterim.

Memnuniyetle Senâtor.

Ben de genç ve hevesli bir kedi olarak kebab ve ızgara çeşitlerine meraklıyım Senâtor. Yeni kurduğunuz gözlemevinin yakınında bir lokanta varsa ekibinize katılmaktan onur duyacağımı...

Ha ha ha! Güldürme beni Simitçiğim...

Giovanni Cassini gözlemeyinde deneyimli bilim insanlarıyla ve yeni aletlerle çalışma olanağı bulur.

Daha önce gökcisimlerini hiç bu kadar net görmemiştim.

Teleskobumuzun mercekleri en iyi ustalar tarafından yapıldı da ondan Bay Cassini.

Kimse tutamaz Cassini'yi artık!

Ha ha ha! Tutamaz Simitçiğim.

Sonraki yıllarda Cassini, gökcisimleri hakkında ilginç keşifler yapar.

Gözlemlerime göre Mars gezegeninin üzerindeki lekeleri her 24 saat 40 dakikada bir aynı konumda görüyoruz. Demek ki Mars'ın bir günü 24 saat 40 dakika!

Doğru mu gözlemlemiş peki?

Yalnızca yarım dakikalık bir hata yapmış. Günümüzde bir Mars gününün 24 saat 39 dakika 35 saniye olduğu biliniyor.

Fransa Kralı XIV. Louis tarafından Fransa'ya davet edilen Giovanni Cassini Paris'ten, bir meslektaşı da Güney Amerika'dan gözlem yaparak aynı anda Mars gezegeninin gökyüzündeki konumunu belirlerler. Bu iki bulguyu matematiksel yöntemlerle birleştiren Cassini önce Mars'ın, ardından da Güneş'in Dünya'ya olan uzaklığını yaklaşık olarak hesaplar.

Bu hesaba göre Güneş Sistemimiz tahmin edilenden çok daha büyük!

"Gezegenler, yıldızlar, kim bilir ne uzaklar!" diyordu küçükken. Bak, bir bir kendisi buluyor yanıtları.

Aynen öyle Simitçiğim.

Başka gökcisimlerini de inceleyen Cassini gökbilime pek çok katkıda bulundu. Örneğin Satürn'ün uydularından dördünü ve çevresindeki halkaların arasında geniş bir aralık bulunduğunu o keşfetti. Yaptığı gözlemler sonucunda çizdiği Ay yüzeyi haritası da fotoğraf makinesi icat olana kadar gökbilimciler için en iyi kaynak oldu.

Merkür, Venüs, Dünya, Mars, Jüpiter ve Satürn burada. Uranüs ve Neptün nerede Peynir?

O dönemde varlıkları henüz keşfedilmemiş Simitçiğim. Hem Cassini'den sonra gelecek gökbilimcilere de keşfedecek bir şeyler kalsın, değil mi?

Giovanni Cassini ömrünün sonuna kadar gözlemlerinde gökcisimlerini incelemeyi ve keşifler yapmayı sürdürdü. Satürn'ün çevresindeki halka sisteminde bulunan aralığa "Cassini Bölümü" adı verildi.

Eh, biz de Cassini bölümünün sonuna geldik diyelim o zaman... Bir başka bölümde görüşmek üzere hoşça kalın arkadaşlar!

Ha ha ha! Hoşça kalın.